

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SODNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONES DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNIE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA

LUXEMBOURG

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-GUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

- 108642-

12 юли 2018 година*

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Контрол на пари в брой, които се внасят или изнасят от Европейския съюз — Регламент (ЕО) № 1889/2005 — Неизпълнение на задължението за деклариране — Санкции, предвидени от националното право — Мярка за отнемане в полза на държавата на недеklarираната сума — Наказание лишаване от свобода — Глоба в размер на двойната сума на предмета на престъплението — Пропорционалност“

По дело C-707/17

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Районен съд Свиленград (България) с акт от 23 ноември 2017 г., постъпил в Съда на 19 декември 2017 г., във връзка с наказателно производство срещу

Даниела Пинзару,

Роберт-Андрей Черистиниу

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: С. G. Fernlund (докладчик), председател на състава, J.-C. Bonichot и Ал. Арабаджиев, съдии,

генерален адвокат: M. Wathelet,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

* Език на производството: български.

Определение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 65 ДФЕС, член 9 от Регламент (ЕО) № 1889/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година относно контрола на пари в брой, които се внасят и изнасят от Общността (ОВ L 309, 2005 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 238 и поправка в ОВ L 104, 2015 г., стр. 52), и член 17 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в хода на наказателно производство, образувано срещу г-жа Даниела Пинзару и г-н Роберт-Андрей Черистиниу за недеклариране на пари в брой, пренасяни от тях при влизане на територията на Съюза.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображения 2, 3, 5, 6 и 15 от Регламент № 1889/2005 гласят:
 - „(2) Въвеждането на печалбите от незаконни действия във финансовата система и тяхното инвестиране, след изпирането им, са вредни за стабилното и устойчиво икономическо развитие. Съответно Директива 91/308/ЕИО на Съвета от 10 юни 1991 г. относно предотвратяване използването на финансовата система за изпиране на пари [ОВ L 166, 1991 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 1, стр. 103] въведе механизъм за предотвратяване на изпирането на пари в рамките на Общността посредством наблюдение на операциите на кредитните и финансовите институции и определени професии. Тъй като има риск приложението на този механизъм да доведе до увеличение в движението на пари в брой за незаконни цели, към Директива [91/308] се добавя контролна система за пари в брой, които се внасят и изнасят от Общността.
 - (3) Понастоящем такива контролни системи се прилагат само от няколко държави членки, които действат в рамките на техните национални законодателства. Несъответствията в законодателствата са вредни за правилното функциониране на общия вътрешен пазар. По тази причина основните елементи следва да бъдат хармонизирани на общностно равнище с цел да се гарантира еднакво ниво на контрол на движенията на пари в брой, които прекосяват границите на Общността. Такава хармонизация обаче не бива да засяга възможността държавите членки да прилагат, в съответствие със съществуващите разпоредби от Договора, националните методи за контрол на движението на пари в брой в рамките на Общността.

[...]

- (5) В съответствие с това пари в брой, които се намират във физическо лице, което влиза или излиза от Общността, подлежат на деклариране съгласно принципа за задължителното деклариране. Той позволява на митническите органи да събират информация относно такива движения на пари в брой и когато това е целесъобразно, да обменят тази информация с други органи. [...]
- (6) С оглед на превантивната му цел и възпиращ характер, задължението за деклариране следва да се [изпълнява] при влизане или напускане на Общността. Обаче на деклариране подлежат само пари в брой в размер [на] 10 000 EUR и повече, с цел да се съсредоточи вниманието на органите върху значителни по обем парични потоци. Също така следва да се определи, че задължението за деклариране се прилага за физическото лице, носещо пари в брой, независимо дали то е собственикът им или не.

[...]

- (15) Настоящият регламент спазва основните права и съблюдава принципите, които са признати в член 6, параграф 2 от Договора на Европейски съюз и отразени в Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално член 8 от нея“.

4 Член 3, параграф 1 от посочения регламент гласи:

„Всяко физическо лице, което влиза или излиза от Общността и носи пари в брой на стойност 10 000 EUR или повече, е задължено да декларира тази сума пред компетентните органи на държавата членка, през която влиза или излиза от Общността, в съответствие с настоящия регламент. Задължението за деклариране се счита за неизпълнено, ако декларираната информация е невярна или непълна“.

5 Член 4, параграф 2 от същия регламент гласи:

„Ако задължението за деклариране, предвидено по член 3, не е изпълнено, парите в брой могат да бъдат задържани след издаване на административно решение в съответствие с условията, предвидени по националното законодателство“.

6 Член 9, параграф 1 от Регламент № 1889/2005 предвижда:

„Всяка държава членка въвежда санкции, които се налагат при неспазване на задължението за деклариране, предвидено в член 3. Тези санкции трябва да са ефективни, съразмерни и възпиращи“.

Българската правна уредба

- 7 Член 11а, алинея 1 от Валутния закон (ДВ, бр. 83 от 21 септември 1999 г.) в редакцията му, действаща към момента на осъществяване на фактите по главното производство, предвижда, че пренасянето на парични средства в размер на 10 000 EUR или повече или тяхната равностойност в левове или друга валута за или от трета страна подлежи на деклариране пред митническите органи.
- 8 Съгласно член 251, алинея 1 от Наказателния кодекс (ДВ, бр. 26 от 2 април 1968 г.) в редакцията му, действаща към момента на осъществяване на фактите по главното производство (наричан по-нататък „Наказателният кодекс“), който не изпълни задължение за деклариране на парични средства, пренасяни през българската граница, която е външна граница на Европейския съюз, и стойността на предмета на престъпление е в особено големи размери, се наказва с лишаване от свобода до шест години или с глоба в размер на двойната сума на предмета на престъплението.
- 9 Член 251, алинея 2 от Наказателния кодекс предвижда, че предметът на престъплението или неговата равностойност се отнема в полза на държавата.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 10 На 21 февруари 2017 г. румънските граждани г-жа Пинзару и г-н Черистиниу влизат на българска територия с кола от Турция.
- 11 На българския граничен пункт им е извършен личен преглед, при който под дрехите на г-жа Пинзару са открити три пачки пари, съдържащи общо сумата от 100 000 EUR.
- 12 На същата дата, на основание на Валутния закон в тогава действащата му редакция, на г-жа Пинзару е съставен акт за установяване на административно нарушение, а откритата у нея сума пари е отнета в полза на държавата на основание на член 251, алинея 2 от Наказателния кодекс.
- 13 Съгласно практиката на българските съдилища такава сума трябва да се счита на стойност „в особено големи размери“ по смисъла на член 251, параграф 1 от Наказателния кодекс.
- 14 В хода на образуваното по случая наказателно производство г-жа Пинзару е привлечена като обвиняема за престъпление по посочената разпоредба, а г-н Черистиниу е привлечен като подбудител и помагач на г-жа Пинзару.
- 15 На основание на член 251, параграф 1 от Наказателния кодекс Районен съд Свиленград (България) може да наложи на заинтересованите лица или наказание лишаване от свобода до шест години, или глоба в размер на двойната сума на предмета на престъплението.

- 16 Според тази юрисдикция обаче налагането на едното или другото наказание в съчетание с отнемане на предмета на престъплението в полза на държавата има вероятност да надхвърли границите на необходимото за гарантиране на изпълнението на задължението по член 3 от Регламент № 1889/2005 и осигуряване на осъществяването на преследваните с този регламент цели.
- 17 При тези обстоятелства Районен съд Свиленград решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Дали член 65, параграф 3 [ДФЕС] и член 9, параграф 1 от [Регламент № 1889/2005] трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която за нарушение на предвиденото в член 3 от посочения регламент задължение за деклариране, предвижда санкции по вид и размер като тези, съдържащи се в член 251 от [Наказателния кодекс], който в алинея 1 предвижда като алтернативни възможности за налагане на наказание — „лишаване от свобода“ с възможност за ефективно осъждане дори при първо нарушение за срок до 6 години, или наказание „Глоба“ в размер на двойната сума на предмета на нарушението, а наред с едно от двете алтернативно предвидени наказания, в алинея 2 на същия член кумулативно е предвидена допълнителна санкция — отнемане в полза на държавата на недеklarираните парични средства в пълен размер, без да е необходимо да се изследват произхода и предназначението им, като съвкупност от санкционни мерки, надхвърлящи необходимото с оглед на преследваните с Регламент [№ 1889/2005] цели в противоречие с принципа за пропорционалност на престъплението и наказанието, заложен в член 49, параграф 3 от [Хартата] и представляващи прикрито ограничение на свободата на движение на капитали.
 - 2) Дали посочените съюзни норми (член 65, параграф 3 от ДФЕС и член 9, параграф 1 от [Регламент № 1889/2005], член 3 от същият Регламент, както и член 49, параграф 3 от [Хартата] следва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба в частност член 251, алинея 2 от [Наказателния кодекс], която наред с предвидените углавни наказания за нарушение на задължението за деклариране по член 3 от Регламент № 1889/2005, допълнително предвижда пълно отнемане в полза на държавата на недеklarираната сума, независимо от произхода и предназначението ѝ.
 - 3) Дали член 17, параграф 1 от [Хартата] следва да се тълкува в смисъл, че националната разпоредба на член 251, алинея 2 от [Наказателния кодекс], като конфискационна мярка, санкционираща простото неизпълнение на задължението за деклариране, не спазва точния баланс между общия интерес и изискването за защита на правото на собственост, прогласено в член 17 от Хартата“.

По преюдициалните въпроси

- 18 Съгласно член 99 от Процедурния правилник, когато отговорът на преюдициален въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика или не оставя място за разумно съмнение, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.
- 19 В случая по настоящото дело следва да бъде приложена тази разпоредба.
- 20 С трите си въпроса, които трябва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 65, параграф 3 ДФЕС и член 9, параграф 1 от Регламент № 1889/2005 във връзка с член 17 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която като санкция за неизпълнението на задължението за деклариране по член 3 от този регламент предвижда, от една страна, отнемане на недеklarираната сума в полза на държавата, и от друга страна, наказание лишаване от свобода до шест години или глоба в размер на двойната сума на предмета на престъплението.
- 21 Регламент № 1889/2005 установява хармонизирани норми за контрол на движението на пари в брой, които влизат в или излизат от Съюза, поради което уредбата — предмет на главното производство, следва да се прецени най-напред от гледна точка на разпоредбите на този регламент (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 16).
- 22 В този смисъл Съдът приема, че от съображения 2, 5 и 6 от Регламент № 1889/2005 е видно, че същият този регламент има за цел предотвратяването, възпирането и избягването на въвеждането на печалбите от незаконни действия във финансовата система и тяхното инвестиране, след изпирането им, по-специално посредством въвеждането на принципа на задължителното деклариране на такива движения, което позволява събирането на информация за тях (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 18).
- 23 В това отношение член 3, параграф 1 от Регламент № 1889/2005 предвижда, че всяко физическо лице, което влиза или излиза от Съюза и носи пари в брой на стойност 10 000 EUR или повече, е задължено да декларира тази сума.
- 24 Съдът приема също и че член 4, параграф 2 от споменатия регламент предвижда възможността парите в брой, които не са били декларирани съобразно предвиденото в член 3 от същия регламент, да бъдат задържани — след издаване на административно решение в съответствие с условията, предвидени в националното законодателство — по-специално с цел да се позволи на компетентните органи да извършат необходимия контрол и проверки във връзка с техния произход, предназначение и

местоназначение (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 33).

- 25 По отношение на санкциите, приложими в случай на неизпълнение на задължението за деклариране по член 3 от Регламент № 1889/2005, от член 9, параграф 1 от същия регламент следва, че всяка държава членка трябва да предвиди такива. От текста на член 9, параграф 1 освен това е видно, че тези санкции трябва да бъдат ефективни, съразмерни и възпиращи.
- 26 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда при липса на хармонизация на законодателството на Съюза в областта на санкциите, приложими при неспазване на условията, предвидени от установен в това законодателство режим, държавите членки са компетентни да изберат санкции, които според тях са подходящи. Те обаче са длъжни да упражняват компетентността си при спазване на правото на Съюза и на неговите общи принципи, а следователно и при спазване на принципа на пропорционалност (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 21 и цитираната съдебна практика).
- 27 В частност предвидени в национално законодателство административни или санкционни мерки не трябва да надхвърлят границите на необходимото за постигане на легитимно преследваните от същото това законодателство цели (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 22 и цитираната съдебна практика).
- 28 В този контекст Съдът уточнява, че строгостта на санкциите трябва да бъде в съответствие с тежестта на наказваните с тях нарушения, като по-специално се гарантира реално възпиращ ефект и същевременно се съблюдава основният принцип на пропорционалност (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 29 По отношение на спора в главното производство следва да се отбележи, че ефективният и възпиращ характер на предвидените в член 251 от Наказателния кодекс санкции не се оспорва нито пред запитващата юрисдикция, нито пред Съда. Всъщност тази разпоредба, приложима в случаите, когато стойността на недеklarираната сума е „в особено големи размери“, предвижда не само отнемане в полза на държавата на всички недеklarирани парични суми, но и допълнителна санкция под формата или на лишаване от свобода до шест години, или на глоба в размер на двойната сума на предмета на престъплението.
- 30 В този контекст е достатъчно да се констатира, че санкции като разглежданите в главното производство се явяват подходящи за постигането на преследваните от Регламент № 1889/2005 цели и за гарантиране на ефективното изпълнение на задължението за деклариране по член 3 от

същия регламент, тъй като могат сериозно да разубедят съответните лица от евентуалното им намерение да не спазят това задължение.

- 31 В решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski (C-255/14, EU:C:2015:475, т. 30 и 31), Съдът обаче приема, че глоба — която е в размер на 60 % от недеklarираната сума пари в брой, когато тази сума е по-голяма от 50 000 EUR, и която глоба е наложена за неизпълнение на задължението за деклариране по член 3 от Регламент № 1889/2005 — не изглежда съразмерна предвид естеството на съответното нарушение. Всъщност Съдът приема, че подобна глоба надхвърля границите на необходимото, за да се гарантира изпълнението на посоченото задължение и да се осигури осъществяването на преследваните с този регламент цели, тъй като санкцията по член 9 от споменатия регламент има за цел да се санкционират не евентуални измамни или противозаконни действия, а само неизпълнението на това задължение.
- 32 С оглед на изложените съображения следва да се констатира, че макар предвидените от националното право санкции да са приложими само в случаите, когато недеklarираната сума е на стойност „в особено големи размери“, фактът, че разглежданата в главното производство национална разпоредба предвижда отнемане в полза на държавата на недеklarираната сума в съчетание или с лишаване от свобода до шест години, или с глоба в размер на двойната сума на недеklarираната сума пари в брой, надхвърля границите на необходимото за гарантиране на изпълнението на задължението за деклариране.
- 33 В това отношение следва да се припомни, че видно от съображения 3 и 15 от Регламент № 1889/2005, същият този регламент има за цел осигуряването на по-ефикасен контрол върху движението на парите в брой, които влизат във или излизат от Съюза, за да се попречи на въвеждането на печалбите от незаконни действия във финансовата система, като при това се спазват принципите, признати в Хартата (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 32).
- 34 Предвид изложените съображения не е необходимо да се установява дали останалите посочени от запитващата юрисдикция разпоредби от правото на Съюза не допускат национална правна уредба като разглежданата в главното производство.
- 35 С оглед на всички изтъкнати съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че член 9, параграф 1 от Регламент № 1889/2005 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която като санкция за неизпълнение на задължението за деклариране по член 3 от този регламент предвижда, от една страна, отнемане на недеklarираната сума в полза на държавата, и от друга страна, наказание лишаване от свобода до шест години или глоба в размер на двойната сума на предмета на престъплението.

По съдебните разноски

- 36 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Член 9, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1889/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година относно контрола на пари в брой, които се внасят и изнасят от Общността, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която като санкция за неизпълнение на задължението за деклариране по член 3 от този регламент предвижда, от една страна, отнемане на недекларираната сума в полза на държавата, и от друга страна, наказание лишаване от свобода до шест години или глоба в размер на двойната сума на предмета на престъплението.

Съставено в Люксембург на 12 юли 2018 година.

Секретар

Председател на шести състав

A. Calot Escobar

C.G. Fernlund

Върно с оригинала	
Люксембург, дата:	
12 -07- 2018	За Секретар, по пълномощие
	
Miroslav Aleksejev Администратор	